

Àngel Terrón: *Llibre del Mercuri*. Barcelona, Edicions del Mall, 1981. 52 pàgs.

Walter C. Patterson: *La energia nuclear*. Pròleg de Pedro Costa Morata. Madrid, H. Blume Ediciones, 1982. 347 pàgs. (Sèrie Crítica/Alternativas).

La sismicidad en la zona comprendida entre 40°N - 44°N y 3°W - 5°E. NE Península Ibérica a cura de E. Suriñach i A. Roca. Madrid, Catedra de Geofísica de la Universidad Complutense, 1982, III + 155 pàgs. il.l.

Sobre el medi ambient a Barcelona. Barcelona, Secretaria Tècnica del Medi Ambient, Ajuntament, amb la col·laboració de la Caixa de Barcelona. Obra Social, 1982, 80 pàgs. il.l.

Josep Ramoneda: *El sentit íntim. Crítica del sentit comú*. Barcelona, Edicions 62, 1982. 126 pàgs. (Llibres a l'abast, 175).

Nicholas Abercrombie: *Clase, estructura y conocimiento*. Barcelona, Edicions 62, 1982. 269 pàgs. (Homo sociologicus, 27).

Teresa Mañà i Terré i Teresa Ribas i Seix:

Proposta de programació de llengua catalana de 5è a 8è d'EGB. Barcelona, Rosa Sensat, Edicions 62, 1982. 170 pàgs. (Didàctiques, 19).

Eric Chaisson: *El amanecer cósmico. Orígenes de la materia y la vida*. Barcelona, Editorial Argos Vergara, S.A., 1982. 282 pàgs. (Colección En Línea).

"Elhuyar" Zientzi-Tecniketako Aldizkaria. n.º 29 1981. 122 pàgs.

"Butlletí del Grup Català d'Anellament". N.º 1 Vol. 2. Barcelona, Grup Català d'Anellament, gener 1982. 36 pàgs.

"Mundo Científico", n.º 15 i 16, juny, juliol, 1982. 132 pàgs.

"L'Avenç", n.º 50 i 51, juny i juliol/agost 1982. 74 pàgs.

"CAU" Construcción, Arquitectura, Urbanismo, n.º 78, abril, 1982, 87 pàgs.

"El Correu de la Unesco", n.º 49 any V. maig 1982. 38 pàgs.

Butlletí del Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de

Catalunya, n.º 38 gener, febrer i març, 1982. 38 pàgs.

"Butlletí de l'Agrupació Astronòmica Aster", n.º 67, maig 1982. 10 pàgs.

"Costura 3" Revista para la ingeniería del vestido, n.º 55 i 56, juny, juliol/agost, 1982. 68 pàgs.

"Perspectiva escolar", n.º 64, 65 i 66, abril, maig i juny, 1982. Barcelona, Rosa Sensat, 1982. 63 pàgs.

"Crònica". Mensual d'actualitat. n.º 1, 2, 3, 4, 5/6. Barcelona, Edicions del centenari, SA, de març a agost, 1982. 102 pàgs.

"Al Vent" Revista de Terrassa, n.º 50. Terrassa, El Bullidor SA, abril, 1982. 80 pàgs.

"Treball" Òrgan central del Partit Socialista Unificat de Catalunya n.º 722-725. Barcelona, Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1982.

"El 9 Nou", setmanari independent de la comarca d'Osona, n.º 274-292, Premsa d'Osona, SA, 1982.

(la ciència en la història)

DARWIN A MALLORCA

L'impacte pel pensament de Darwin en els ambients populars va ser prou important. Us presentem un document, que ens ha estat ofert per Guillem Alomar, publicat a la revista de Mallorca "L'Ignorancia" (data imprecisa). El text, redactat en to humorístic, i signat amb un pseudònim que caldrà identificar, reflecteix alguns dels elements que van provocar més la curiositat popular: el mico com a antecessor de l'home, la caiguda dels mites religiosos com a explicació de l'origen de l'home, etc...

Qualcú ha dit: *La propiedad es un robo*; això és un gran desbarat que no és necessari combatre. Digau a qualsevol bracer que no és seu es jornal que ha guanyat amb sa suor des seu front, i amb sa boca o amb sos punys vos farà veure lo contrari. Però que sa propiedad és un cos elàstic, una espècie de metall *maleable*, una cosa, com si diguéssim, un bono *trasferible*, això ja és altra cosa i bastant per provar-mos-ho fins a sa evidència ses *irregularidades* que cada dia estampen es diaris.

Això no ho dic a propòsit de Darwin, sinó de mi: jo no som un tal *Filosofus* que he vist firmat a l'*Ancora*, però me agrada aquest nom perquè és ridícul, i el prenc per firmar aquest

article; i si es vertader *Filosofus* renega, que reneç! Si solament en virtut de s'elasticidad, o de sa mal-leabilidad, o de sa transferibilidad, puc ésser *Filosofus*, ¿quin altre remei me queda? Aquest argument sí que no té réplica.

Ara ja veig qualque lector impacient que diu: "Darwin i firmat *Filosofus*" girem fulla. A poc a poc; si és filosofia, serà filosofia parda, filosofia de "L'IGNORANCIA". I si em deixau perquè no sabeu qui és Darwin, esperau-vos una miqueta que heu vaig a dir amb una paraula.

Darwin era es gran filòsof que va resoldre es gran problema de m'humanidat que va afinar que ets homos no eren homos, que es fills

d'Adam no eren fills d'Adam, sinó que tots som fills d'una monea.

Això, dit aixuxí, en sec, vos haurà paregut una ignorantada, però és s'última paraula, com si diguéssim *sa flor* de sa ciència. Si en mallorquí poguéssim dir *mono* o *cuadrúmano* no faria tan mal efecte, i llavors heu de considerar que no som néts d'una monea *en pel*, sinó de una monea *educada*.

Ses coses ben considerades arriben a perdre sa mala impressió, i s'homo acaba per acostumar-se a qualsevol desbarat. Considerem. 'Vui en dia hey ha ignorants savis, cavalls savis, moixos savis, rates sàvies i fieres sàvies, ¿no és veritat? ¿idò per què no hey ha d'ha-

L'IGNORANCIA

REVISTA CRÓNICA

ORGA Y XEREMIES D' UNA SOCIEDAT DE MALLORQUINS.

A Palma, cada número. . . . 2 céntims.
 Fora de Palma » 2 1/2 »
 Números atrassats » 4 »

Sonarà cada dissapte, si té vent a sa lanta.

S'envian es números a domicili, tant a dins Ciutat com a ses Viles, pagant per adelantat a s'Administració (Cadena de Cort n.º 11), i pomet a conte de 16 números.

ver monees sàvies? Tots hem vist parlar un fil de ferro, ¿i do per què no ha de pensar una monea il·lustrada? Ademés, són tan pocs es qui pensen... Posem-nos a n'és nivell des sigle!

Vos ne reis? És perquè no estau a s'altura de sa ciència, no teniu coneixement de s'escala zoològica ni de ses relacions amb sa vegetal i mineral, vull dir que no compreneu ses analogies, ses semblances que hey ha entre ses monèes instruídes, ets animals, ses carabasses i ses penyes. Un homo que es rosega baix des peus d'un altre per emmetzinar-li sa sang a mossegades, ¿que no té qualque cosa de serp? Una mare que ven ses filles, ¿que no té entranyes de tigre? Un fill ric que s'envergonyeix de son pare pobre, ¿que no té sang de peix?

¿No heu vist cap dona que tenga sa llengo de cotorra i es cervell de capcirigai? ¿No hey ha homos rucs, homos elefants, homos gats, homos sangoneres, homos aubarcocs, homos patates, homos de gel, homos de bronzo i homos de pedra?

Idò bé, això només se pot explicar per sa teoria de Darwin. S'homo primer va ésser roca, sa roca ja té venes; llavors va ésser metall, es metall té poros i sua; llavors va ésser llimac, es llimac bava; llavors va ésser escorpi i d'aquí li vénen ses mordales; llavors va ésser cocodrilo, i ja tengué llàgrimes; llavors moix i per això té unghes; llavors lleó i el tenim amb cabellera; llavors lloro, i així és que xerra; i a la fi monea, i pogué anar de gràpes; després s'intruí i li caigué es pèl: per això es castellans diuen d'un qui no està ben educat, que no ha perdut *el pelo de la debesa*.

Amb tant com havia guanyat qualque cosa havia de perdre. ¿Encara hey ha ningú que se'n riga? ¿li pareix que no són naturals aquestes transformacions o mudances? Aquest tal mereixeria que el condemnassen a fer un article per "L'IGNORANCIA" el dia que estigués de mal humor, perquè no ha vist com sa cuca se converteix en papallona, ni joves morenes en sa nit i blanques de dia, ni llops amb pells d'auvella, ni ha llegit sisquera ses *Metamorfosis* d'Ovidi. Però voltros, ignorants, que heu creis, ¿no trobau que Darwin era un gran savi?

S'origen de s'homo està *luminosamente explicado* d'aquesta manera sense necessitat d'Adam ni de Déu; no mos seria mal que un dia, es qui va inventar es *teléfono*, a s'hora menos pensada, recobràs es pèl i sa coua i l'enrevoltàs pes fil des *telégrafos*, i llavors fos un lloro, i, etc., etc., fins que arribàs a ésser un bocí de pedra morta que servís a ses monèes des sigle qui ve per seure en es passeig

il·luminat per un sol elèctric. I no tendria res de particular perquè tant hey ha d'aquí allà, com d'allà aquí; però això no mos importa; ja ho aclarirà qui hey ha embullat; de totes maneres resulta que s'homo té ressavis, reminiscències, instints d'animal; i ben sovint se recorda de que heu ha estat: com és ara Darwin quan inventava ses seues teories. I vet aquí com Darwin mateix és una prova patent de sa veritat des seu sistema, o sia, de sa seua *animalidad*. *¡Ob luminoso poder de la Ciencia!*

I quantes coses no s'expliquen per medi d'aquesta meravellosa teoria! Quants de misteris, desconeguts a n'és *Filosofs* i a n'és Sants Pares, no són per noltros més clars i més patents que sa llum del dia!

¿Coneixeu es Comte del *Muniato*? L'heu sentit parlar mai d'altra cosa més que de coses de cavall i de toros? Per una ego donà mitja hazienda, per un ca que respongués a n'és seu ideal (ses monees també tenen ideal) donaria un ull de sa cara; en canvi tracta es criats i es fills, i sa dona com a cans nanells. ¿No compreneu es misteri? Antes d'ésser Comte era carreter, quan era carreter va ésser caner, i antes d'ésser caner, quisó.

¿Veis aquesta *jamona* amb sa clenxa de cavall, tota emperifollada que estreny sa mà a tots es *pollitos*, que parla de cap de nas per parèixer amable, que mira tots es *Romeos a lo Julieta*? Preguntau-li quants d'anys té i vos dirà: -Denou. ¿I ets altres denou? Els altres denou era *bleda*, i encara *bledaja*. Mireu aquest jovenet amb ses ulleres i es mostatxets de pèl rucà, que diu que Déu és un *mito* i que ses religions muden amb ses edats, i que sa ciència és sa... ciència; que parla de conquestes i escriu a n'El *Relampago* i fa befa de tot i de tots i d'ell mateix. ¿Vos admirau de lo que sap, i no podeu comprendre a on heu ha après, ni quan, ni com? Idò heu aprenqué quan era ruc i per això brama i perneja tan sovint.

Alabat sia Déu que amaga es seus secrets a n'és superfluos i se complau en manifestar-los a n'ets humils que no tenen per injúria descendir d'ets animals! Que no mos digan ja aquests que fan de savis i doctors que s'homo és un misteri i que sa naturalesa està brufada de misteris incomprendibles. *Lux orta est caelo*. Una llum nova heu ha aclarit tot. Ditxosos noltros que hem vengut a una edat a on tot s'explica i res se comprèn!

Donaria un dit de sa mà, pacientíssims lectors, perquè voltros i jo fóssem savis, per poder-vos patentitzar més i més aquesta teoria per medi de s'història. Tal volta heu faré en estar tots més instruídets i no em faltará llavors, ni sa somera de Balan, ni es bou de Passifae, ni es cavall nombrat Senador per un

Emperador romà, ni mil altres exemples veritats per provar-vos sa bistiesa d'ets homos i sa seua confraternitat amb sos animals; però tot això seria inútil suposades ses sociedats protectores de ídem.

Ara vos bastará una reflexió i perdonau si confonc ses dues llengos; és tan contagiós es mal exemple diari! Primer d'una cosa etxarorida, agraciada, hermosa i fina, en deiem *una cosa muy cuca*; arà que entenem més bé s'escala animal deim que és *muy mona*; i infant viva-retxo és *mono*; i na Fulaneta anava més *mona*; i na Sutaneta és *moníssima*. Més encara, una obra artística molt hermosa o ben feta, verbi-gràcia, un ventall, una guieta, etc., com que és feta p'els homos (vull dir: p'es monees), és una *monada*. Ah!... Si Darwin hagués nat a n'aquesta terra i hagués conegut es nostro llenguatge, no li haurien fet besar sa pols ets seus inimics!

¿I encara ni ha que no estan satisfets? Incredúls! *Dura cervice et incircumcisis cordibus*. *Homos de cap d'ullastre i cors que no es poden retallar*, ¿per què resistiu sempre a sa llum? Voltros mateixos veniu a ésser una prova de lo que no creis. No, i això és de la Sagrada Escriptura: "Homos de cap d'ullastre i cors que no es poden retallar." ¿Què és lo que no es pot retallar? Sa penya. Idò, ¿això què vol dir? que primer vàrem ésser penya, llavors ullastre, llavors... Oh Darwin!

Però si vos rebel·lau quantre s'Escriptura, ja acalareu es cap, com a monees que fan cortesia, davant sa tradició: -No vos alarmeu; és una tradició pacífica i sense boina. -Tots recordau sa "Marxa i redoble des Tamborers de La Sala," que tant bellament ha salvat de ses mans de s'Ajuntament es benemèrit, en Pep d'Aubeña: i do és tradició universal i de tot-hom sabuda que es qui la compongué va haver d'estudiar set anys davall terra. ¿No compreneu que un homo se passàs set anys, de viu en viu, dins ses entranyes de sa mare per sortir amb una cosa tan poca cosa? ¿No compreneu que fos homo i grufàs? I do agafau qualsevol des tamborers de La Sala, des que hey ha, des que hey haguts, i des que hey haurà; aficau-li es capell ben endins; esclafau-li es nas; ajaís-lo de panxa; revoltau-li un poc es braços; torçau-li una mica ses cames a lo forner; posau-li una coueta, sisquera rudimentària, i mirau-lo-vos a *vista de pájaro*. ¿A ne qui assembla? Tots teniu sa paraula a sa boca i no la gosau dir. Ja la diré jo. Es tamborer de La Sala, quan estudiava sa marxa famosa davall terra era *calapot*.

(Filósofos)